

Iskate vsak dan
sedeti in proučevati,
Izšel dnevno razen
nedeljskih in prazničnih dni.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni
prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. Chicago, Ill., ponedeljek, 17. januarja (Jan. 17), 1927. STEV.—NUMBER 13

COOLIDGE NE BO ISKAL PRELOMA Z MEHIKO

Spor radi oja pojde pred komisijo. Senator La Follette je tudi ožigosal imperijalistično politiko administracije in Kelloggovo boljševisko pstrašilo.

Washington, D. C., 16. jan.—Državni department je včeraj poročal, da Združene države pozdravljajo posredovanje katerekoli centralnoameriške vlade v Nikaragvi. Diaz je apeliral na ameriško vlado, naj ona posreduje in nadzoruje prihodnje predsedniške volitve v Nikaragvi.

Druga vest se glasi, da je dr. Sacasa, vodja nikaragviške vstaje, pristal na premirje s pogojem, če Diaz takoj poda ostavko, nakar se umakne še on in volitve novega predsednika se naj vrše pod skupnim nadzorom Združenih držav, Argentine, Brazilije in Chileja. Vest, da je Sacasa pobegnil, ni resnična.

Senator Borah je včeraj pozval državnega tajnika Kellogga, naj predloži svojo evidenco glede Nikaragve na javni seji senatnega odseka za zunanje zadeve.

Washington, D. C., 15. jan.—V senatu je včeraj zopet grmele proti imperijalistični politiki administracije v Nikaragvi in Mehiki. Glavni govornik opozicije je bil R. M. La Follette iz Wisconsin, sin znanega bojevnika. Intervencijo v Nikaragvi je obsodil kot krivično in brezcelno.

Največ pozornosti pa je La Follette posvetil Kelloggovi "sovjetski bazi" v Mehiki. Rekel je, da ni državnega tajnika doprinesel najmanjšega dokaza za svojo trditve, da mehiška vlada uganja "boljševiško hegemonijo" v Centralni Ameriki.

"To je propaganda najslabše vrste," je rekel govornik. "Menim, da ga ni v tej zbornici moza, ki bi res verjel, kar je povedal Kellogg. Ako bi ta stvar prišla iz katerega drugega vira, bi jo vsak pošten urednik lista enostavno prezrl; ker pa prihaja iz ust državnega pravdnika, so listi pozri strašilo z diako in košmi vred ter naredili vtis, kakor da ta zbornica res verjame, da vseh komunistov v Združenih državah in Mehiki ni čez 40.000—in vlada v Washingtonu mora biti prokleta na slabih nogah, če se trese pred to silno armado sovjetskih revolucionarjev."

Lad Follette je nadaljeval, da vseh komunistov v Združenih državah in Mehiki ni čez 40.000—in vlada v Washingtonu mora biti prokleta na slabih nogah, če se trese pred to silno armado sovjetskih revolucionarjev.

Japonska prizna kitajsko ljudsko vlado?

Japonci imajo preveč interesov v dolini Jangtse, da bi ignorirali nov režim.

Tokio, 15. jan.—"Nippon Dempo", najbolj razširjen japonski list, poroča, da je japonska vlada sklenila priznati kuo-mintangsko (ljudsko) vlado južno in centralne Kitajske ter obdržati z njo kot s suvereno vlado. To se zgodi vsled tega, ker imajo Japonci preveč trgovskih in ekonomskih interesov v južni centralni Kitajski, da bi ignorirali moč novega režima.

Skočil iz petega nadstropja. Chicago.—V soboto je skočil iz petega nadstropja Sherman hotelja 35 letni trgovec čevljev E. Spillman in bil na mestu mrtev. Bil je slabega zdravja.

Klerikalni podpihovalci obtoženi v senatu

Senator Heflin je direktno obtožil Kolumbove viteze in katoliško hierarhijo v Združenih državah, da podpihuje in financira vstajo proti mehiški vladi. Mehiške zvezne čete energično pometajo s fanatičnimi hujskaci. Vsi duhovni, ki vodijo napade, bodo deportirani.

Washington, D. C., 16. jan.—Senator Heflin je včeraj ponovil svoj napad na Kolumbove viteze in jih ponovno obtožil, da financirajo katoliško revolto v Mehiki. Senator Walsh, tudi demokrat iz Montane, je branil klerikalce.

Mexico City, 16. jan.—"El Sol" poroča, da je mehiška vlada danes pričela z generalno ofenzivo proti vsem klerikalnim vstaškim tolpom. V ta namen je bilo poslanih 10.000 vojakov v akcijo na razne strani republike. Včeraj je bilo aretiranih 80 katoliških duhovnikov.

El Paso, Tex., 16. jan.—Francisco Rodriguez, ki je tukaj rekrutiral katoliške vstaše za revolto v Mehiki, je bil danes aretiran, ker je prekršil ameriški zakon nevtralnosti. Ker ni mogel položiti \$5000 jamčevine, je ostal v zaporu.

Washington, D. C., 15. jan.—V senatni zbornici je bila včeraj prvič postavljena katoliška cerkev v Združenih državah na zahtojno klop kot podpihovalka vojne propagande v tej deželi in vstaje v Mehiki.

Senator Heflin iz Alabame, odločen nasprotnik ameriške intervencije v Nikaragvi in Mehiki, je izrekel obtožilne besede. Rekel je, da katoliška militantna organizacija "Knights of Columbus" in katoliška cerkev v Združenih državah stimulirata in financirata krvavo vstajo v Mehiki, obenem pa delata propagando za vojno v Mehiki.

"Jaz sem proti vsaki cerkvi, ki deluje na to, da požene Ameriko v vojno," je rekel Heflin. Nato je pristavil, da katoliško časopisje v Združenih državah, ki je dobro organizirano za protimehiško propagando, je do bilo "od zgornj" navodila, naj udari po njem in po vseh onih senatorjih in kongresnikih, ki so proti vmešavanju Združenih držav v notranje probleme mehiške republike.

Nekaj ur kasneje je dr. S. Parkes Cadman, predsednik protestantske cerkvene organizacije "Federal Council of Churches," izjavil, da organizacija je proti poravnavanju spora z Me-

Proces proti župniku-morilcu

Državna priča je videla, ko je Norris ustrelil Chipso od zdej.

Austin, Tex.—V petek je bila izbrana porota, ki ima odločiti usodo rev. J. Franka Norrisa, pastora iz Fort Wortha, ki je 17. julija 1926 v svojem farovžu ubil lesnega podjetnika Dexterja E. Chipso. Nato so nastopile državne priče.

Mrs. Roxie E. Parker, sodnikova vdova, je pričala, da je prišla v pastorjevo stanovanje. Bila je v središču sobi, ko je Chipso odprl vrata notranje sobe očitno z namenom, da odide. Bil je obrnjen proti njej. V tistem hipu je iz sobe počil strel in Chipps je omahnil, k tlom. Streljal je pastor Norris iz svoji se sobe. Ona se je naglo umaknila, tako da je Norris ni opazil.

Zašlihanih je bilo še pet drugih prič in potem je državni tajnik zaključil svojo evidenco. Pričanje Parkerjeve je bilo hud udarec za Norrisa, ki se zagovarja, da je ustrelil v sifobranu.

BARONI PREMOMA V OHIU ZA KONFERENCO

Priporočili bodo gibajočo mezdno lestvico. — Te pomeni, da se za mezdno mero vzame mezda odprli rudnikov.

Columbus, O.—Premogovniški podjetniki te države, organizirani v Ohio Coal Operators Assn., se pripravljajo za konferenco z rudarsko organizacijo. Konferenca se ima vršiti dne 14. februarja, in podjetniška organizacija zastopa približno 90 odstotkov podjetnikov. Podjetniki nameravajo na tej konferenci predlagati gibajočo mezdno lestvico.

To je prvič, da podjetniki mislijo tako mezdno lestvico predlagati resno. Taka lestvica pomeni, da se bo več služila za mezdno mero mezda, ki se izplačuje v organiziranih rudnikih, ampak ona, ki se izplačuje v odprtih rudnikih, t. j. v takih, v katerih delajo neorganizirani rudarji.

Podjetniki naglašajo, da v Zapadni Virginiji in Kentuckyju plačujejo rudarjem tako nizke mezde kot \$3.50 na dan. Temu dostavljajo, ako organizirani rudarji žele, da se pogodba obnovi; tedaj se mora dnevna mezda \$7.50 znižati, da lahko pridobe zopet trge, ki so jih izgubili zaradi konkurence neunjskih rudnikov. Skoraj vsi podjetniki so prepričani, da se produkcija premoga po 1. aprilu t. l. ustavi.

Podjetniki so imenovali tudi svoj mezdni odbor, ki se ima pogajati z mezdnim odborom rudarjev. To pomeni, da so ostali oni podjetniki v manjšini, ki so predlagali, da se z rudarsko unijo sploh več ne pogajajo za novo pogodbo.

Podjetniki so v zmoti, ako mislijo, da bodo lahko konkurirali podjetnikom v Zapadni Virginiji in Kentuckyju, če se zniža unijaska mezda. Kakor hitro se zniža mezda organiziranih rudarjev, tako hitro bodo podjetniki v Zapadni Virginiji in Kentuckyju znižali mezdo neorganiziranim rudarjem. Ako jim sedaj plačujejo po \$3.50 na dan, jim bodo potem plačevali samo še po \$2.50 ali pa še manj na dan. Neorganizirani rudarji si ne morejo pomagati na drug način, kakor da zastavkajo skupaj z organiziranimi vred in da rudarska organizacija ne podpiše z nobenim podjetnikom pogodbe, ki v eni državi prizna unijo, v drugi pa ne, dokler tak rudarsko organizacijo za vse rudarsko organizacijo za vse svoje premovalnike, pa naj bodo v Ohiuju, Illinoisu, Kentuckyju, Zapadni Virginiji ali kateri drugi državi. Važna določba v pogodbi bi bila tudi ta, da kadar premovalniški podjetnik, ki ima svoje premovalnike v različnih državah, povocira rudarje v enem premovalništvu, da odlože orodje, da takrat zastavkajo rudarji v vseh premovalniških, ki so lastnina enega podjetnika, ne glede na to v katerih državah se nahajajo, in ostanejo na stavki, dokler ni spor izravnani za vse premovalnike. Taka pogodba bi preprečila podjetnikom obratovati premovalniške v eni državi z organiziranimi rudarji, v drugi pa z neorganiziranimi. Dalje bi preprečila, da bi podjetniki postali besedolomni, kot se je to zgodilo potem, ko so podjetniki podpisali jacksonvillsko pogodbo, ki ni vsebovala takih določb.

Za rudarje je izredno važno, kakšne tovariše so izvolili v mezdni odbor, kaj sklene konvencija rudarske organizacije.

Influenca kosi po vsej Evropi

Tudi Jugoslavija je zdaj prizadeta.

Zeneva, 15. jan.—Telegrafična poročila, ki prihajajo na sekretariat Lige narodov, pričajo, da epidemija influenze zdaj razsaja v Franciji, Španiji, Škotski, Norveški, Poljski, Jugoslaviji, Rumuniji, Bolgariji, Grčiji, Švici in Holandiji.

Na stotine oseb je bolnih, toda umrljivost je največja na Španskem.

Sin bogatega trgovca obdožen napada

Chicago.—Chirese Salvatore, 18 let star, sin bogatega trgovca, je pod ključem, ker je obtožen, da je napadel in hotel posliliti neko dvanaestletno dekletce.

Stopinje so ga izdale. Chicago.—Stopinje po snegu so vodile detektive na dom Leo Gurkeja, ki je oropal taksi voznička za \$23.00.

Kellogg ni predložil faktov glede glavnega vprašanja

Glede glavnega vprašanja so fakti še vedno zaviti v miste. — Finančni kralji so v skrbeh zaradi glasov iz Južne Amerike.

Washington, D. C.—Tajnik Kellogg je bil tri ure na tajni seji senatnega odseka za tujezemске zadeve dne 18. januarja. Ampak kljub temu ni predložil faktov, ki bi razsvetlili glavno vprašanje, t. j. da so v Nikaragvi v nevarnosti ameriška življenja in lastnina, kar bi opravičilo oboroženo okupacijo Nikaragve.

Odeku je pustil dokument, ki pripoveduje "o boljševiških ciljih in politiki v latinški Ameriki," ki prihajajo iz komunističnih izjav iz leta 1924 in drugih časov. Senatorji, ki so silili njegove izgovore v odgovoru k naglasnim vprašanjem, so rekli kasneje, da ni nič hašnil njegov prihod v kapitol.

Senator Wheeler iz Montane, ki vodi napad na vojno administracijo proti liberalnim silam v

latinški Ameriki, je dejal, da bo zopet govoril v senatu o nepostavnem štališču, ki ga je zavzel Kellogg. Senator Johnson iz Kalifornije bo najbrž podpiral senatorja Wheelerja.

Konzularno poročilo pove, da je vseh Amerikanov 362, ki živijo v Nikaragvi. Od teh je 96 otrok. Od ostalih se jih 116 peča s trgovino, 100 z lesno industrijo in trgovino, 39 je misijonarjev, 26 odvetnikov, zdravnikov, inženirjev itd., 16 pa farmarjev itd. Vsega ameriškega denarja je naloženega v Nikaragvi \$9,500,000.

V Washingtonu so došle govorice, da so Morgan in drugi velefinančniki v skrbeh, ker se je sovrtašo latinških dežel zaradi nikaragvaške afere soglasno obrnilo proti Združenim državam. Ameiškega kapitala je naloženega tri milijarde dolarjev v latinški Ameriki. Bankirji sodijo, da bodo dohodki od tega kapitala zelo prizadeti zaradi izgube zaupanja v latinški Ameriki v Združene države.

Francija dovolila povratek Habsburžanov?

Vest iz Pariza se glasi, da je bil narejen pakt z Vatikanom za vpostavitvev habsburške monarhije na Ogrskem.

Pariz, 15. jan.—Vest iz avtoritativnih diplomatskih virov se glasi, da je francoški zunanji minister Briand v imenu Francije dovolil, da se habsburška dinastija vrne na ogrski prestol. V ta namen je Briand naredil pakt s papežem, ki želi restavracijo katoliške habsburške dinastije. Fašistska vlada v Italiji se strinja s tem paktom.

ILLINOISKA UNIVERZA NA TRETJEM MESTU PO ŠTEVILU DIJAKOV.

Prva je kalifornijska, ki šteje nad tisoč dijakov.

Urbana, Ill.—Tukaj se je doznalo, da je illinoiška univerza tretja največja šola po številu dijakov v Združenih državah. Te številke so bile prirejane na podlagi vpisanih dijakov za tekoči semester. Poročilo je podal univerzitetni registrator G. P. Tuttle.

Kalifornijska univerza je največja po številu študentov; ima jih ravno 16,771. Nato ji sledi Columbia vseučilišče, ki šteje vsega dijaštva vpisanega prvi semester za tekoče šolsko leto 12,519. Takoj za njo pa pride illinoiška univerza s številom 11,810 dijakov. Torej zaostaja na številu dijaštva za kolumbijsko samo za 519 dijakov.

Minnesota univerza je na četrtem mestu; šteje čez deset tisoč matriculiranih dijakov.

DELAVSTVO NA ZAPADNEM SVETU JE ZDRUŽENO

To dejstvo je povedano v pozivu za sklicanje panameriškega delavskega kongresa.

Washington, D. C.—Združene delavstva na zapadni polovici zemeljske oble je znova naglašeno v pozivu za sklicanje petega vseameriškega delavskega kongresa. Poziv je izdala Panameriška delavska federacija, ki ima svoj glavni stan v Washingtonu. Oklic so podpisali William Green, predsednik, Luis Morones iz Mehike, podpredsednik Matthew Woll, blagajnik, Santiago Iglesias in Portorika, tajnik za španjski jezik, in Chester M. Wright, tajnik za angleški jezik.

Nikaragvaška in mehiška križa nista omenjeni v pozivu, ampak fakt, da se kongres snide dne 18. julija t. l. v Washingtonu je združen z izjavo, da je zaščita za delavce v latinških deželah le v ustanovitvi močnega mednarodnega delavskega gibanja. Mehiška delavska federacija, kateri predseduje Morones, član Callesovega kabineta, je najbolj aktivna enota v tej federaciji. Druga najbolj važna skupina v latinških deželah je Nikaragvaška delavska federacija, ki podpira Sacasa.

"Problemi delavnega ljudstva ene dežele," pravi poziv, "je enak problemom vseh dežel, s katerim ima dežela zveze. Vsak problem, nanašajoč se na mednarodne stike, ima na ta način svojo človeško fazo... Varnost svobode in demokracije delavnega ljudstva v vsaki deželi Panamerike je odvisna od obstojnosti industrijskih organizacij med delavci in tesnih stikov med temi organizacijami. Počasi se vzpostavljajo taki stiki v Panameriški federaciji in med bona fide organiziranimi panameriški delavci po vsem kontinentu.

"Višji zastopniki velebiznisa vseh latinških dežel združeni s onimi v Združenih državah dajejo delavcem obeh Amerik dober nauk. Oni pokazujejo, kako se naj razvije skupna politika obrambe in mednarodne zveze njih industrijskih organizacij, in kako se naj misli že na bodočnost, da se ustvarijo bodoči dogodki.

Delavna ljudstva panameriških dežel pozdravljajo priliko za odpravo krivične sodbe v možganih delavcev vseh narodov. Misel, ki sloni na gospodarski in socialni človeški ali, bi postavila delavce zapadne hemisfere, da bi se pridružili nmenju Panameriške delavske federacije za vzdržanje miru, zahtevi in izvedenju dobre volje in pravic v stvareh, ki se tičejo blagostanja in napredka njih lastnega ljudstva in naroda od znotraj in od zunaj."

Poziv na to razlaga principe medsebojne podpore, na podlagi katere je bila ta federacija ustanovljena, nakar pa pravi:

(Dalje na 3. strani.)

Loč na kragulja v Čikagu.

Chicago.—Ze delj časa krađe in mori čikaške globo, ki se žive v središču mesta od raznih odpadkov in zrnja, ptica-morilca, ki ji pravijo kragulj. Do sedaj se jim še ni posrečila gonnja za ptico-morilko, da bi jo ustrelili, ako tudi si resno prizadevajo.

Mladenič usmrten v vspenjači. Chicago.—W. J. Hughes, 19 let star, je bil včeraj pritanjen med vspenjačo nekega nebesnika in med vrata v enajstem nadstropju. Nesreče je obdožen delavec, ki operira vspenjačo.

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepaju n. pr. (Dec. 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomolite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

KANADSKI DELAVCI SE ČUDJO! ZAKAJ? ČEMU?

Glasilo kanadskih železničarjev piše, da so delavci zelo razočarani radi raznih sodnijskih odlokov glede piketiranja ob času stavke in da zakonodajni zbori niso preklicali protidelavskih zakonov in da so železniške družbe nastopile proti zvišanju mezde.

Čemu, zakaj se ti delavci čudijo? Saj so vendar poslušali klic nazadnjakov: "Proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij!"

Ali so se delavci vprašali, zakaj imajo podporniki in predstavniki kapitalizma povsod prvo besedo? Ali so delavci izprašali svojo vest, zakaj imajo podporniki in predstavniki kapitalizma večino v zakonodajnih zborih, to je tam, kjer se delajo postave za ljudstvo? Ali so delavci razmišljali o tem, zakaj so delavci zapostavljeni tudi na sodiščih?

Najbrž niso! Ako bi razmišljali o vseh teh vprašanjih, bi že zdavnaj prišli do spoznanja, da so delavcem najbolj škodljivi oni glasniki kapitalizma in podrepaniki teh glasnikov, ki trobijo delavcem: "Proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij."

Bratske podporne in delavske strokovne organizacije tvorijo delavci. Člane zakonodajnih zborov in sodnike izvoli ljudstvo in večino tega ljudstva tvorijo delavci, ki z ročnim in umskim delom ustvarjajo vse na polju, v rudnikih, tovarniških in transportnih podjetjih, kar človeška družba potrebuje za svoj obstanek. V bratskih in strokovnih delavskih podpornih organizacijah ima delavno ljudstvo priliko, da se pogovori o svojih težnjah, torej tudi o tem, koga naj izvoli svojim zastopnikom v zakonodajni zbornici ali pa članom sodišča. Da se to ne zgodi, pa kriče glasniki kapitalizma in podrepaniki teh glasnikov: "Proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij!"

Kapitalisti imajo denar, da kupijo možgane ljudi, ki so na prodaj in se udinjajo kapitalistom, da z raznimi "slagerji," kot je n. pr. "proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij," zmešajo delavce, da ob času volitev volijo zastopnike, predstavnike in glasnike kapitalizma v postavodajne zborove, članom sodišč in v druge javne urade.

Ako bi delavci ne poslušali teh zavajalcev in potvarjalcev resnice, bi v zakonodajnih zborih imeli večino zastopniki delavskega razreda. Veliko zastopnikov delavskega razreda bi bilo izvoljenih ne samo sodnikom, ampak tudi v druge javne urade, o katerih odločajo volilci. Koncem leta bi se ne bilo treba delavcem čuditi, zakaj zakonodajni zbori ne store ničesar zanje, zakaj so sodišča podala za delavce neugoden izrek zaradi piketiranja, zakaj železniške družbe nasprotujejo povišanju mezde, ker bi se kaj takega sploh ne zgodilo.

V bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacijah se premalo razmotrivajo politična vprašanja. Vprav v teh organizacijah bi se morala razmotrivati politična vprašanja, ker bi glasniki, predstavniki in zagovorniki kapitalizma, t. j. gospodarskega sistema, ki peha na milijone in milijone delavnega ljudstva v bedo in pomanjkanje, bili razkrinkani in bi ne mogli ribariti v kalnem. Medtem, ko se delavcem priporoča v bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacijah "proč s politiko," pa ravno oni za hrbtom bratov in sester razpravljajo, kako bi jih ukanili, da volijo zopet zastopnike, glasnike in zagovornike kapitalizma v postavodajne zborove in javne urade. Tisti, ki najbolj glasno kriče "proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij," so največji podporniki kapitalizma, gospodarskega sistema, ki je zakrivil socialne krivice, zaradi katerih trpi delavstvo, stvarnik vsega bogastva na svetu.

Proč z onimi krivimi preroki iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij, ki prodajajo svoje lastne razredne brate in sestre kapitalizmu za skledo leče, je klic, ki je veliko bolj na mestu v bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacijah, da se delavcem ne bo treba koncem leta čuditi, zakaj zakonodajni zbori niso ničesar zanje storili, zakaj so sodišča glede piketiranja ob času stavke odločila proti njim in zakaj so

železniške družbe nastopile sovražno proti povišanju mezde, kot pa klic "proč s politiko iz bratskih podpornih in delavskih strokovnih organizacij," kajti ta klic prihaja od krivih prerokov.

SLIKE IZ NASELBIN

K prejšnjemu poročilu.
Bentleyville, Pa. — Popisati moram priliko od novega leta kot je bilo poročano v Prosveti št. 7. Toliko ni pravilno, da je žena umrla. Poročali so, da je umrla, a drugi dan pa, da še živi, tako da sta še oba pri življenju. Popisati moram, kako se je pripetilo.

Unijski delavec je malo zabavljaj čez stavkokeže, ki so živeli zraven njega. Stavkokeži grejo direktno k "borzsu." On pokliče kompanijske pretepače. Ni klical našega policaja, ki ga imam, zakaj znal je, da on ne bo postopal tako brutalno. Kar naenkrat jih pride kakih 15 pretepačev in "borzes" zraven. Vsakemu je dal roko in pokazal, kje je oni. Naenkrat so začeli streljati. On e bil ustreljen zunanaj na "porču," njegova žena v sobi skozi steno. Bila je dvakrat zadeta in on dvakrat. Oddanih je bilo osem strelcev. Ranjenca so oba odpeljali direktno v bolnišnico. Po rodu sta Slovaka.

Drugi dan gremo pogledat na dotično mesto. Kamor je človek pogledal, vse je bilo krvavo. Zunaj na "porču" je bila kri palec na debelo, a notri je bilo ravnotako vse krvavo po postelji, ker so hoteli, da bodo kri ustavili, so vse rjuhe, postelje, vse okrvaveli in namočili s krvjo. Le pogledjmo, kako se godi na tem našem branchu, odkar je prišel kajzer Schwab sem krajevati. Ali ni sramota za našo naselbino in za nas. Bratje premogariji, drugič, kadar bodo volitve, da bomo zopet volili takšne občinske može, da ne bomo varni niti v svoji hiši. Naš rudarski prezident se tudi ne zmeni za nas. Imel je enkrat velik shod v Charliroju. Vsi smo drveli tja, ker smo mislili, precej bo spodil vse stavkokeže iz našega brancha, ali kaj smo slišali? Kateri naj volimo za kongresmame in senatorje, da bo dobro za nas. Ni se zmenil za nas, da bi prišel pogledat na naš branch, kaj delajo z nami. Sigurno Lewis prezident, kajzer Schwab in Pittsburgh Coal kompanija morajo biti trije dobri partnerji. Nakar slišimo, zopet pride Lewis za prezidenta. Tako, bratje premogariji, napredujmo. Opazoval sem, kadar je bilo glasovanje, kako so se eni potezali za Lewisa, da je najboljši. Se jim bodo že odprle oči, siromakom! — Alois Humar.

Razmere v naselbinu. — Poziv k prijateljsstvu.
Yukon, Pa. — Iz našega kraja že dolgo ni bilo dopisa, zato bom jaz na kratko opisal. Premogovnik obratuje vsaki dan, toda le pod neunijskimi pogoji. Tako siromaki smo rudarji, da se ne moremo nikomur potožiti. Če kdo kaj ugovarja, kmalu izve, kaj mu je storiti; pobrati mora šila in kopita in se hitro podati odtod. V kratkem času so zdaj odslavili šest delavcev; štiri so odslovili zato, ker so prav, pošteno nabili par stavkokežov, brata Robica in njegovega sina pa zato, ker sta vedela, zakaj se borita proti izkoriščevalcem. Radi teh nadlog priporočam vsem, ki se zavedate, da smo delavci, da se združimo in si sežemo v roke, da se bomo skupno borili proti skupnemu nasprotniku, izkoriščevalcu. Ne bodimo taki, da se gledamo kakor pes pa mačka. In ne bodimo si nasprotni kakor da bi najrajši drug drugega vtopili v žlici vode.

Bratu, ki pravi okoli, da je pisal dopis v Proletarcu št. 995, priporočam, da ne hodi k nam, kadar me ni doma in tudi ni treba groziti. Zakaj bi se pripravil siromaki, ki smo vsi enaki in ki bi morali biti vsi drug z drugim, da si na vsak način pomagamo iz teh slabih razmer. Pride naj k meni, ko bom doma in pogovorila se bova kot brat z bratom in bova prijatelja, kakor je potrebno za nas delavce. Koristnejše bo zanj in za vse, če si da na lep način dopovedati. — Rudolph Fradel.

Stavka krojaških delavcev v Waukeganu, Ill. — Pri Grantert and Rothschild Co. postaja stavka organiziranih delavcev in delavk v Amalgamated Clothing Workers Union of America vedno bolj resna in dobiva trdnjšo podlago za štrajkujoče.

Lastniki tovarne in njih podložni napenjajo vse moči, vporablajo zakonita in nezakonita sredstva, da bi stavko s silo zlomili. Tvrdba in njen načelnik Grantert ter superintendent Menigan berajo za pomoč po vseh inštancah in pri vplivnejših organih, kakor berajo, kadar jim prede najhujša lakota. Pri tem berachenju so vjeli na svojo vrstico mestnega župana L. F. Jagerja, kateri je pokazal svoje simpatije do tvrde in nasprotno do delavnega razreda. Ta mož pozablja sedaj, ko sedi na županovnem stolčku, da sedi po milosti delavnega razreda in da mu ta delavni razred lahko za svoje srečno odhodnico pri prihodnjih volitvah, ki se bodo vršile v spomladi, baje v aprilu. Župan L. F. Jager se trudi, da bi stavko zlomil. V ta namen je že parkrat sklical sejo mestne sveta, češ, da hoče sporne stranke izravnati. Pri tem pa misli, kako bi zadal najmočnejši udarec stavkujočim. Na pritisk tvrde se ji je vrzel na kolena in uklonil s tem, da je izgubil edino zaupanje in vero v mestno policijo ter najvišje policijske uradnike. Mož, ki ne verjame poročilom svojih javnih organov in se klanja pred falsificiranimi poročili tvrde, ki ima svoje lastne interese, ne spada na tako važno mesto, ker mora ščititi državljanske pravice ameriške ustave nepristransko. Zavedati bi se moral, da stavkujoči imajo vso pravico do piketiranja in odvajanja stavkolomcev od imenovane tovarne, kjer je stavka.

gli. Ali tukaj je gotova zmeta in ako ji tvrdba in župan L. F. Jager ne vidijo, ne bo daleč čas, ki se jim bodo odprle oči, da so stavkujoči delavci z vsakim dnem močnejši, solidarnější in pogumnejši in da bodo ostali še pogumnejši v bodočnosti, toliko časa, da tvrdba ne prizna v polnem obsegu njih upravičenih zahtev, ali pa napove bankrot ter business prepusti drugim delodajalcem.

Slovensko javnost s tem opozarjamo, da stavkujočim stoji ob strani in naj pazi na stavkokeže, katerih je tudi nekaj, ki ne delajo časti Slovincem in Hrvatom v naši naselbini, akoravno so katoliškega prepričanja. V prvi vrsti bi bila dolžnost, da ti spolnujejo Kristusove nauke in zapovedi božje: Ne kradi svojemu bližnjemu kruha iz ust, kajti s tem ga kradeš tudi samemu sebi. To delo opravljajo Mary in Johanna Rade, 842 Wadsworth Ave., Waukegan, Slovenskemu župniku Ažbetu jih toplo priporočamo. Hrvatci sta Sophie Stefanic in Mary Faulkovich. Poskušali sta tudi par drugih Slovencek dobiti v to družbo, pa jim ni bila sreča mila. S svojim obnašanjem napram piketom so pokazale, kaj so, pa za sedaj zatajimo imena. Znano nam pa je, da ne more biti življenske razmere tako strašne, da bi morale igrati vlogo Iškarijota, kajti darilo za mašno obleko patri Ažbetu je presegalo že precej veliko vsoto. — Strajkar.

S polja vede

STANICE ČLOVEŠKEGA TELES — ELEKTRIČNE BATERIJE.

Nova veda, ki koplje do dna misteriju življenja, je odkrila presenetljiva dejstva. Stanice so same na sebi neumrjoče!

Dr. Robert Chambers, profesor na medicinski šoli Cornell univerze v Newyorskem mestu, je predstavnik nove vede, ki si je vzela nalogo, da prodre v bistvo, na dno življenja in reši vprašanje: Kaj je življenje?

Dr. Chambers — kakor poroča Sdgar C. Wheeler v januarski številki revije "Popular Science Monthly" — je zadnje mesece odkril čudovita dejstva. Njegova posebnost je, da proučava stanice. Dr. Chambers je prvi stanic, samo samceto — dasi ne meri več kot eno tritisočinko palca — razrezal in operiral na njej. To je mogel storiti z novim in čudovitim aparatom za manipuliranje mikroorganizmov, ki ga je on sam iznašel.

Stanica je enota organizmov. Stanica je najmanjše živo bitje, ki živi zase in sestavlja vsa višja živa bitja, ki so ljudje, živali in rastline. Vsak človek, vsaka žival in vsaka rastlina je sestavljena iz stanic. Človek je kombinacija stanic. Na tisoče milijard stanic — to je človek. Kosti, sleherna kaplja krvi, meso in vse drugo je iz stanic. Obratno je vsaka stanica sestavljena iz čudne tvarine, ki ji pravimo protoplazma. Ta je čista substanca, ki opazovana pod mikroskopom nalikuje žolčastemu delu jajče beljakovine. Na prvi pogled so te žolčaste drobtinice brez forme, organov, značaja in mehanskega deljenja, ali ko jo dalj časa opazujemo, vidimo s presenečenjem, da protoplazma tvori organizem sam zase, ki se giblje, čuti, uživa in se reproducira. Navidezno nepremična protoplazma je tista sila v naših telesih, ki nam daje možnost, da vidimo, slišimo, čutimo, rastemo in delamo. Še več! Protoplazmična snov je edina stvar, ki nam omogočava mišljenje. V tej drobčani snovi je zaklenjena vsa tajnost življenja!

Vsaka protoplazmična stanica je pa še nekaj drugega, kakor je zdaj odkril dr. Chambers: skladišče energije za telo. In energija vsakega organizma je bistveno električna. Vsaka stanica je torej majčkena električna baterija, ki generira tok energije s pomočjo kemične akcije neke razdražljive tekočine. S tem se teorija, da je elektrika podlaga vsega življenja in vse

Melitica.
(Za zmago petrolejskih kristaljanov.)

O Bog, vodja vojskinskih trum, ki si vneto pokončal Egipčane in Filistejce, pokončaj še Calleana in njegove čete! Daj naši Kristusovi armadi v Mehiki tako moč, da pobije vse svoje nasprotnike do zadnjega otroka, zadnje žene in zadnjega moža, da vsi utonejo v rekah svoje krvi, da obleže brez rok in nog in glave na razbitih cestah, da zgorijo v svojih hišah in da se zadavijo na vrvi, katero jim na taknejo na vrat naši sveti vojščaki. In v zahvalo ti bom žgal sveto mehikiško olje na tvojih oltarjih do konca naših dni. Amen.

Strašno je, strašno!

Brisbane pravi, da je Mehika naredila veliko napako, ker je udarila po arcu svojih ljudi (cerkev) in istočasno po možganih Američanov (olje). Eden udarac bi bil zaenkrat dovolj, druga pa preveč in Mehika bo najbrž udarjena nazaj.

Brisbanu ni zameriti, ker je že star. Udarec je bil samo eden. Ni pa krivda Mehike, če je srečevalo na možnji!

Komentar žene.

Moj komentar k razlaganju tistega jezuita o ženi je sledeči: Vsi oni, ki res verjamejo, da so možki kaj boljši kot ženske, so vredni, da se jim kislega zelja na glavo naveže. Vsi oni pa, ki to namenoma trdijo in s tem ponižujejo človeka, spadajo v kategorijo lumpov. — Christina Omahne.

"Studiranemu" potvarjalcu v poduk.

Zelo žalostno je, da morajo slovenski delavci, ki so bili v svoji mladosti prisiljeni krave pasti in iti na delo, še predno so imeli deška leta za seboj, učiti slovnice in pravopisa zapite "farje", ki so pohajali najmanj štiri leta v ljudsko šolo, osmole v gimnazij, štiri leta so pa bili v lemenatu, vsega skupaj torej šestnajst let, pa se niso naučili niti toliko, da bi znali svoj materni jezik pravilno pisati. In taki ljudje hočejo biti ljudski učitelji! Pojdite se solit, rakom živžgat in žabam gost!

V stari domovini se čudijo.

Od brata, ki čita tednik "Prosveto", sem prejel pismo, v katerem me vprašuje, če je še kaj Slovencev zdravih v Ameriki. Kajti vedno bere o bolniških podpori in simulaciji. Simulacija, kaj je to? Odgovoril sem mu, da simulacija ni nevarna bolezen. Član se je lahko brez skrbi naleze, samo paziti mora, da se zraven še ne naleze bolniška podpora, ker potem je pa nevarna komplikacija. Drugače smo še zdravi. — Starec iz Kansasa.

Aha, ni bil prvi!

Dragi K. T. B.! Informiral Math Horseraddisha, ki napoveduje "Stoletno pratiko" čez deset let, da sem nekaj slinčnega čital že pred petnajstimi leti. Pojmi mu, da nič ne škodi, če star človek čita kaj takega. — Pepp Zmrznu.

Varijacija pesmi o snegu v Los Angelesu.

Izvirna melodija preplonkala po drugem avtorju: Če pes ugrizne gospodarja, to ni novica — ampak če gospodar ugrizne pes, me boy, that's the news! Če v Los Angelesu ni snega o božiču itd. — (poj po gornjem napevu!) — Hollywoodski dvomljevci.

Kontest za kratke prispevke.

17. Letni računski zaključek društva: toliko in toliko gotovine in — sod vina. — Johanislin.
18. Največje razočaranje za nasprotnike v zadnjih 23 letih je bilo tisto "mrtvo seme", iz katerega je zrastle orjake s 600 vejami in 60.000 listi. (S. N. P. J.) — J. I. Akron, O.

K. T. B.
Agitirajte za "Prosveto!"

Vesti iz Jugoslavije

Enot delavski nastop pri volitvah v oblasno skupščino. "Delavec", glasilo delav. strok. organizacij, je objavil o tem naslednje:

Naše združene strokovne zveze so zaščitnice interesov vsega delavstva. Pri tem se globoko zavedajo, da je najboljša obramba delavstva — njegova bojovna enotnost. Po tem merilu presojamo prijatelje in sovražnike delavstva: kdor nasprotuje proletarski enotnosti, je nasprotnik delavskega razreda in s tem nasprotnik enotnih strokovnih organizacij.

Mi smo opozorili vse proletarske politične skupine, naj pri oblasnih volitvah podredijo svoje ozke frakcijske interese splošnim delavskim interesom, naj gledajo na to, da pridejo v te skupščine izvoljeni poslanci delavskega razreda. Socialistična stranka in skupina "Zedinjenje" sta to brez oklevanja napravili. Skupina "Enotnost" (bivši komunisti) se je potem tudi priključila enotni akciji.

Vse te tri skupine so povsod sestavile enotne delavske liste. Vodstvo "Naprejeve" oziroma Bernotove frakcije se je izreklo svoj čas proti enotnim strokovnim organizacijam in tudi sedaj se je izreklo proti enotni delavski listi. V večini krajev pa pristajajo niso hoteli iti za razbijaškim vodstvom, temveč so se tudi izrekli za enotno listo. S tem razkolništvom se je Bernotovo vodstvo samo-proglasilo za nasprotnika delavstva, je presekalo vse vezi z delavstvom, ki nima danes pri Bernotovih ničesar več iskati.

S to enotno politično akcijo smo se približali splošnemu ozdravljenju in utrjenju delavskega političnega gibanja, kar bo ugodno vplivalo tudi na razvoj strokovnih organizacij. Tako kot se lansko leto strokovne organizacije z enotno listo dobile 30.000 glasov in osvojile Delavsko zbornico za delavce, tako smo prepričani, da bodo danes za združeno delavsko listo odani desetisoči glasov izvolili častno število delavskih poslancev. Sam volilni izid še ne pomenja nobene resnične zmage. Toda po volilnem uspehu se bo nujno ojačila politična akcija.

Vse delavske struje, zbrane v Združenju Delavski Strokovni Zvezi nastopajo torej v tej veljavni akciji sporazumno in enotno po načelu proletarske demokracije.

Zato z veseljem pozivljamo vse naše člane in pristaje, da oznanijo delavcem po vseh tovarnah, da so časi razbivanja in razkolov minuli,

da gre proletariatu tudi politično skupno v boj in da mora vsak proletarec voliti združeno delavsko listo.

Ljubljanskemu gledališču proti katastrofi. Vproračunu so postavko za ljubljansko gledališče zapisali na en način, birokrati pri fin. ministarstvu trde, da je bila določena mnogo nižja, kakor je v proračunu označena. Gledališka uprava je seveda računala s vsoto izkazano v proračunu in se po njej ravnala, saj ni bila itak previsoka. Sedaj so pa začeli v Belgradu pripovedovati, da je ljubljansko gledališče vendar izhajati, mora reducirati nad 40 oseb, to se pravi, mora sploh ukiniti ob gledališču! Tako rešuje vlada probleme narodne kulture!

Tragedija božične noči. O tragičnem dogodku, ki se je pripetilo na sveti večer v Križah pri Trzinu, smo prejeli še sledeče poročilo:

V okolici Križev in Tržiča so ljudje še vedno v neprestanem strahu za svoje imetje in strahu, da jim vsak trenotek uniči ali otali ono poslopje. Posebno za sveti večer se je govorilo, da bo gorelo v mnogih vaseh. Ljudstvo je zato s strahom pričakovalo, kdaj in kje se bo pojavil rdeči petelin in zapel uničujočo

pesem požara. Vendar je na sveti večer požigalčeva roka mirovala. Zato pa je prebivalstvo v Križah tem bolj presenetljiva tragedija, ki je stala življenje 24letnega čevljarkega pomočnika Franceta Terana iz Križev. Dogodek se je odigral sledeče:

Čevljarški pomočnik Ludovik Gradišar je ob 0.30 ponoči strazil hišo svojega očeta in imel pri sebi flobert kal. 6 mm., da bi se z njim v slučaju potrebe branil. Po poti proti Gradišarjevi hiši je prišel v kritičnem trenutku France Teran, ki ga pa Gradišar valed temne noči ni spoznal. Vrh tega se mu Teran na poziv ni hotel oglašati, temveč je krenil iz poti proti Gradišarjevemu hlevu. Ker pa je Teran le molčal, je bil Gradišar mnenja, da hoče očitno neznane zažgati hlev, naker je v razdalji 12 korakov ustrelil na Terana, ki se je zgrudil takoj na tla, zakričal je in v par minutah umrl. Bil je zadet naravnost v srce.

Gradišar je že takoj po glasu potem spoznal, da je ustrelil svojega sosedu, s katerim sta bila skupno zaposlena kot čevljarška pomočnika. Ustreljeni Teran je imel namreč to slabo navado, da je rad ljudem ponoči nagajal ip se je tudi napram svojim sodelavcem izrazil, da bo Gradišarja, ko bo strazil pred požigalci, preizkusil, ali ima kaj korajžje. Drzni mladenič pa je to svojo šalo žalilob plačal z življenjem.

Krvav nož čez Božič. Kakor običajno čez praznike, je tudi letošnji mariborski Božič polnil svoj obulob na oltar mariborske bolnice. Najprej so pripeljali iz Jareninskega dola 23letnega viničarskega sina Antona Frasa, ki je šel na Božič popoldne po cigarete v Jarenino. Srečal je veleposestniškega sina Jožeta Šantla, s katerim baje do sedaj ni imel nobenih prepričev, pa ga je k ljubitemu nenadoma napadel in mu z nožem razčesnil levo lice tik pri očesu navzdol do konca brade. Malo je manjkalo, da ni izgubil tudi očesa. Nevarno ranjenega so pripeljali v mariborsko bolnico. Čemu je Šantel izvršil napad na Frasa, še ni pojasnjeno. Po pripovedovanju slednjega, pa je tu ozadje alkohol ter ljubezen. — Iz Dravske doline pa so pripeljali v bolnico 25letnega posestniškega sina Martina Šantla iz Selnice ob Dravi. Tudi tega Šantla je neznanec baje na vsem lepem napadel v gostilni Topler v Selnici in ga zabodel z nožem v levo stegno. Poleg tega pa ga je razmesaril še po glavi in obrazu. Vsega krvavega so šele drugi dan pripeljali v bolnico.

Umrli so v Trbovljah: Stefanija Kušar, hči posestnika, 3 dni, Sv. Marko, 36; Marija Krevlj, prevzličkarica, 70 let; Knezdol, 30; Franciška Frajle, zasebnica, 70 let, Trbovlje, 40; Marija Učakar, posestnica, 62, let, Sv. Katarina.

Nesreča. Franceta Stravša iz Gaberskega je med delom zgrabila slamopeznica in mu odtrgala na levi roki več prstov. Ponesrečenca so prepeljali v bolnico, kjer so mu morali odrezati roko od prvega člena.

S sekiro v prsi. Dne 26. dec. si je v Zgornji Kongoti 46letni kovač dr. želez, Josip Soliš iz Studencev pri Mariboru zasekal trikrat sekiro v prsi in si prizadejal težke telesne poškodbe. Prepejajali so ga v mariborsko bolnico, kjer je kmalu podlegel.

Nov val mraza. Chicago. — Val ostrega ničelanskega mraza je zadnje dni zopet objel vse države po centralnem zapadu. Najprvo nam je Kanada poslala snežen vihar, ki je nasul čez čevljev snega, nato je pa rezek severnih prinesel jasno in temperaturo pod ničlo. V Chicagu je bilo v soboto zjutraj oficijelno 6, neoficijelno pa celo 13 pod ničlo. Trinajst oseb je zmrznilo. Gasilci so imeli opraviti s 121 požari, ker so ljudje preveč kurili. V nedeljo je začel temperatura zopet narasčati.

IZ PRIMORJA

Italijanski kuhar s Svete gore. Poročali smo, da je tam poleti oddel franciški kuhar Natale Righetto s Svete gore v Gorico z večjo vsoto denarja ter se ni več vrnil v samostan. Orožniki so nekaj časa iskali "brata" iz svetogorske kuhinje pa ga niso mogli najti. Z denarjem, bilo je 3781 lir, se je odpeljal Natale v stare province potem, ko je seveda svojo kuto zamenjal a prosvetno obleko. Brata Nataleja ne morejo dobiti na noben način in tako se je vrnila v Gorici kazenska razprava proti njemu brez njega. Obsojen je in contumaciam na 2 leti zapora in tisoč lir globe.

V Logu pod Mangartom je imenovan za podeštata dosedanj dolgoletni župan Anton Cuder, njegov namestnik je dosedanj podžupan Andrej Cernuta.

O industrijalizaciji goriške pokrajine razpravljajo v fašistovskih industrijskih krogih. Načrtov je polno. Pravijo, da je tudi politični problem goriškega mesta in province v zvezi s potrebnou industrijalizacijo. Obramba meje, absorbiranje slovenskih mas, so dopolnilne, poststranske plati, ki so odvisne od ustvaritve široke industrijske cone. Italijansko industrijsko središče bi živelu svoje naravno življenje, Gorica pa bi postala za Trst in Tržič vhodno zaledje. Meja bi se obdala z železnim pasom delavskih mas, tovarin in z duhom ljudi, ki bi jih delo poitalijaničilo. Veljko je prostora okoli Soče. Res je, da bi se dalo marsikaj napraviti na Gorškem. Gospodje v Gorici vidijo, kako in kje bi bilo treba pričeti, toda ne verjamemo, da bodo imeli toliko moči, da bi storiili res kaj izdatnega. Vprašanje je tudi, kaj bi rekli v drugih italijanskih provincah, ako bi se pričela goriška pokrajina industrijalizirati tako na široko, kakor to načrtavajo časopisni članki! Gradijo se "nove Benetke" v Margheri in tam se resno pripravljajo tla za široko industrijo. Tudi na to naj mislijo v Gorici.

V reškem pristanišču so Adamičev pomol prekrstili v pomol sv. Marka. Beneški lev gospoduje na tem pomolu. Ker Adamičeva vendar nočejo popolnoma pozabiti, so imenovali po njem drug neznatnejši pomol nižje proti Kantridi. Adamiči so za Reko storiili mnogo. Ta rodbina je gradila hiše, Andre Adamič je postavil gledališče in osnoval reško industrijo. Adamiči imajo velike zasluge za pristanišče in trgovino na Reki. Trg pred Gorupovo hišo se je imenoval Adamičev trg ali reškim puhloglavim gospodarjem ni bilo všeč slovensko ime Adamič, pa so ga odpravili in trg se zove po Danteju. Nehvaležnost je plačilo sveta. Adamiči so ustvarjali napredek Reke, beneški lev pomeni podvrženost Reke pod Benetke, ki hočejo veljati za glavno in vodilno pristanišče na italijanskem gorenjem Jadranu.

Očitki bivšega rudarja. Collinwood, Ohio. — Nimam namena pisati po listih, toda obnašanje nekaterih ljudi tukaj po mestih napram bivšim rudarjem me je prisililo, da dam nekoliko pojasnila. Vem, da je velika večina ljudi, ki vedo, zakaj se je toliko rudarjev izselilo iz premogorov ter si polakalo boljše kos kruha tukaj po večjih industrijskih mestih. To da vedno se dobi nekaj ljudi, ki pri vsaki priliki, ki jo dobljo, se obregnejo na nas, ki smo prišli iz premogorov, čes, kaj boš ti, ki si "kolmajnar". Posebno se odlikuje v tem oziru naš Charles L., ki se mi zdi, da bi rad imel nekakšen monopol nad nami, da bi nam diktiral, kdo sme ali kdo ne sme priti v Cleveland.

Pred nekaj časom se je junak raskorakal pred menoj ter rekel: "Prokleti kolmajnar, se držiš, da si socialist, pa jaz sem biv socialist, ko si ti še v starem kraju krave pasu."

Poleg tega mi je v obraz zabrusil še nekaj takih zelo "kulturnih" v angleškem jeziku izgovorjenih izrazov, da se sploh ne smejo v časopis imenovati. Na to izjavo moram samo Charlesu na uho povedati, da ni moja krivda, če sem se jaz rodil nekaj let pozneje kot on ter mu dal s tem priliko postati socialist prej kot jaz.

DELAŠTVO NA ZAPADNI POLOVICI ZEMELJSKE OBLE JE ZDružENO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

"Do pred kratkem ni bilo sredstev za komunikacijo med ljudskimi masami v ameriških deželah. Finančni, komercialni in industrijski interesi so vzpostavili edine stike, ki so eksistirali. Kakor je znano, ti interesi ne žele vedno pospeševati blagostanje ljudstva. Te interese podžigajo trije motivi — profiti, profiti in več profitorov. V blaznem drvenju za materialno povečevanje izgube popolnoma iz svojega vidika pravice in interese človeštva."

"Odkar so finančni, komercialni in industrijski interesi Panamerike tako tesno v sorodu in vsak dan razdirajo svojo aktivnost čez širše polje, ki se je odprlo radi razmer, ki jih je ustvarila zadnja vojna, postaja vedno bolj jasno, da se morajo — delavci Panamerike združiti v svojo lastno obrambo. V današnjih dneh ne more organizacija delavcev, ki je samo narodna, zadostno ščititi in pospeševati njihov interese in uredniti njih želje in upe."

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitatelj "Prosveta".

Odgovor dopisovalcema v frančiškanski list. Collinwood, Ohio. — Dolgo časa je bilo treba čakati na odgovor Skebeta in Terpina. Če kdo ne zna sam pisati, je pač treba čakati, da pride "pisatelj" in mu napiše kaj na papir, samo da ostane prijateljstvo.

Pisala sta v Amerikanskega Slovenca, da sem prejel od njih zasluzeno plačilo. Kdor je čital, pač ve ravno nasprotno, ter da sta onadva v frančiškanskih papirjih poročala tako, samo da zanje lepše izgleda. Skebe in njegov pisac pravita, da sem beračil za socialistični dom, o katerem pa ni duha ne sluha. Seveda ni duha ne sluha, ker beračili smo že in še bomo za Slovenski delavski dom.

Verujem, da se Skebe kaj rad izogne delavskemu domu, kar mu potrjuje vsi Collinwoodčani. On se je izognil celo lastnega doma in lahko rečem, da ne bo nikdar več imel časti prestopiti svojega lastnega praga.

Pišeta tudi, da se mi collinwoodska zgodovina ni obnesla, in pravita: Le korajžje, Janez, opiši še newburško zgodovino. Collinwoodska naselbina se mi je prav dobro obnesla, kajti pisal sem resnico. Tako mi tudi ni treba dajati korajžje za newburško, ker pisal bom resnico. Vsega se dobro spominjam, kakor bi se bilo zgodilo pred par dnevi; lahko mi bo torej opisati, saj imam dosti korepondence in gradiva v rokah.

Skebetu in Terpinu ter njuni družbi pa še posebej priporočam, da pazno prečitajo newburško zgodovino, da bodo videli, kako gnil sistem vlada pri katoliški jednoti. Ker bo stvar precej obširna, pa naj še malo potrpta. Prosveti pa se pripravite, da priobčite, ker ne bo nič protipostavnega in bo gola resnica. Vem, da misli glavni tajnik kranjsko katoliške jednote, da je že vse pozabljeno in njemu odpuščejo, pa se moti. Tudi on paj čita. Ampak potrpite malo. — John Lekar.

Očitki bivšega rudarja. Collinwood, Ohio. — Nimam namena pisati po listih, toda obnašanje nekaterih ljudi tukaj po mestih napram bivšim rudarjem me je prisililo, da dam nekoliko pojasnila. Vem, da je velika večina ljudi, ki vedo, zakaj se je toliko rudarjev izselilo iz premogorov ter si polakalo boljše kos kruha tukaj po večjih industrijskih mestih. To da vedno se dobi nekaj ljudi, ki pri vsaki priliki, ki jo dobljo, se obregnejo na nas, ki smo prišli iz premogorov, čes, kaj boš ti, ki si "kolmajnar". Posebno se odlikuje v tem oziru naš Charles L., ki se mi zdi, da bi rad imel nekakšen monopol nad nami, da bi nam diktiral, kdo sme ali kdo ne sme priti v Cleveland.

Pred nekaj časom se je junak raskorakal pred menoj ter rekel: "Prokleti kolmajnar, se držiš, da si socialist, pa jaz sem biv socialist, ko si ti še v starem kraju krave pasu."

Poleg tega mi je v obraz zabrusil še nekaj takih zelo "kulturnih" v angleškem jeziku izgovorjenih izrazov, da se sploh ne smejo v časopis imenovati. Na to izjavo moram samo Charlesu na uho povedati, da ni moja krivda, če sem se jaz rodil nekaj let pozneje kot on ter mu dal s tem priliko postati socialist prej kot jaz.

Ker sem bil rudar, me ni prav nič sram. Opravil sem človeštvu koristno delo, ki je veliko bolj častno kot pa butlegarstvo. Ko sem bil na stavki leta 1922, se nas je zbralo več tisoč, da bomo zborovali, toda prostora ni smo imeli zato. Kompanija nam ni pustila na njenih tleh, tedaj nam je priskočil na pomoč zdravnik, ki je lastoval tudi kos farne ter nam jo dal na razpolago, da smo ameli na nji zborovati. Bil je med nami in prav nič ga ni bilo sram, ker smo rudarji. Videl sem mestnega župana, videl sem trgovce ter razne druge prominentne ljudi, ki jih ni bilo prav nič sram, ker so bili med nami rudarji. Tukaj pa pridejo Charlieji, pa se nam upajo reči "prokleti kolmajnar-

ji." To si naj vzame k srcu ter razmišlja, kaj je bolj pošteno: dva tisoč čevljev pod zemljo se truditi ter si s poštenim delom kruha služiti, ali je bolj pošteno in častno čakati za baro kot vrag grešno dušo, kdaj bo človek prišel, da mu prda po 25 centov kozarček mesečne ter s tem ubogo delavsko rajo spravljaja še na nižjo stopnjo kot je? Se nekaj o socialistih. Rekel je, da je bil socialist. Radoveden sem, zakaj je postal socialist in zakaj ni več. Jaz sem gotov, kdor postane socialist iz prepričanja, ta tudi ostane, dokler hodi po tem pukljastem svetu. Drugače po se seveda s socialisti, ki pridejo iz takih vrst kot Charley. Navadno postanejo socialisti okoli desetih zvečer ter so vsi "rdeči" tja do dveh zjutraj, ko pa se nekoliko prespijo, ni ne duha ne sluha o socialistih in z revolucijo počakajo do druge nedelje zvečer.

Nekaj takih rrrrrrevolucionarjev pripalja včasih tudi v socialistične klube in posledice se hitro pokažejo. V klubih nastane preprič, kar je čisto naravno, če so v klubu ljudje, ki se toliko razumejo na socializem kot jaz na španako vas. Zato bi moral biti posebno pozorni pri sprejemanju novih članov, kajti gori omenjena kategorija ljudi dela socialistični škodo in sramoto. Kaj se pravi sprejeti vsakega člana v klub, vam lahko pove zgodovina soc. kluba št. 49 J. S. Z., ki je nekoč štel 150 članov, a se je razblinil v nič. Sele pred par leti so klub zopet spravili k življenju. V njem tudi delujejo bivši rudarji in upam, da se zavedajo, kaj je njih dolžnost in da bodo vedeli, kako se ravnati pri sprejemanju novega članstva. — Rudolph Tomšič.

O društvenih razmerah v Detroitu.

Detroit, Mich. — Mislim, da je potrebno, da se članstvo S. N. P. J. kakor tudi slovenska javnost seznanji z razmerami pri društvu št. 121, zato bom opisal nekoliko zgodovine našega društva.

Pred kakimi osemnajstimi leti se je naselil v Detroit brat Anton Tishler, ki se je želel seznaniti s Slovenci, ker je bil tujeec v tej naselbini. Pisal je na neki list v New York, da mu pošljete naslove Slovencev v Detroitu, in to se je zgodilo. Dobil je nekaj naslovov od omejenega lista, in se je takoj podal na delo, da ustanovi društvo spadajoče pod okrilje Slovske narodne podporne jednote. Po velikem trudu se je bratu Tishlerju posrečilo ustanoviti društvo "Zveza detroitskih Slovencev" št. 121 S. N. P. J. Od začetka je društvo slabo napredovalo v članstvu, ker takrat še ni bilo dosti Slovencev v Detroitu, toda mesto je rastle in delavci so se selili sem, med njimi tudi dosti Slovencev, oziroma Jugoslovancev. Društvo je začelo rasti hitreje. Nekateri Slovenci so se naselili na zapadno stran mesta, nekateri pa na vzhodno stran. Ko je bilo društvo ustanovljeno, je zborovalo v sredi mestu, ali pa kakor mi tukaj imenujemo na vzhodni strani, čez nekaj časa je pa bilo večina članov na zapadni strani in se razume, da tista večina je hotela, da društvo zboruje na zapadu, kar se je tudi zgodilo.

Ko se je društvo preselilo na zapadno stran mesta, je pa bilo neugodno za člane, kateri so bili na vzhodni strani, in zgodilo se je, da so nekega dne bili na društveni seji člani v večini z vzhodne strani mesta ter so sprejeli predlog, da se društvo preseli nazaj na vzhodno stran mesta. To je bil začetek nesporazuma med detroitskimi Slovenci, kateri traja še danes v naši naselbini. So še drugi vzroki, da se Slovenci v Detroitu nočejo razumeti, toda tukaj jih ne bom navajal.

Ko se je društvo preselilo nazaj na vzhodno stran, je začelo bolj hitro rasti. Bilo je živahno in resnici na ljubo moram reči, da so največ za društvo delali slovenski socialisti. Ko človek dela, se tudi utruji, tako so se tudi tisti člani, kateri so delali za napredek društva in jednote in so si želeli počitka. Prišlo je tako daleč, da je bilo težko izvoliti društveni odbor na letnih sejah; kar prositi smo jih morali, da sprejmejo in spet so

aprejel socialisti in delali so naprej. Bil je red pri društvu, na društvenih sejah je bil mir. Prišla je Clevelandka konvencija in potem združitve. K našemu društvu se je priključilo društvo sv. Barbare in potem je društvo še bolj napredovalo.

Kmalu potem so si Slovenci na zapadni strani ustanovili društvo pod okriljem S. N. P. J. Mi jim nismo nasprotovali, še veselilo nas je. Bili smo mnenja, da bo društvo v korist jednote. Takratni tajnik našega društva se je izrazil na društveni seji takole: Ne nasprotujmo jim ustanoviti novo društvo na zapadni strani. Ljudje, kateri delujejo za ustanovitev novega društva, so delali in agitirali za jednoto še tiste čase, ko je še katoliška jednota kraljevala med ameriški Slovenci, in tem ljudem lahko zaupamo, da bodo v bodoče delali za prosvit S. N. P. J. (To omenjam zato, ker takratnega društvenega tajnika nima jo dosti radi na zapadni strani.)

V letih 1923, 1924 in 1925 je naše društvo najbolj napredovalo v članstvu. V omenjenih letih je pristopilo mnogo bratov hrvatske narodnosti. Nesporazuma med Slovenci in Hrvati ni bilo, bila je sloga, mir in red. Pri nas ni bilo važno, kakšne narodnosti je kdo ali kakšnega političnega prepričanja je kdo, važno je, če delaš za napredek društva in jednote. Za dokaz imam sledeče: Leta 1925 je bil predsednik našega društva član hrvatske narodnosti. Delegat na waukeganški konvenciji je bil isti, ki ne spada v nobeno politično stranko. Tukaj je jasno dokaz, da ni tiste social-patriotične mašine pri našem društvu, kakor se nam vedbačeva od takozvanih komunistov. Naj omenim, da ravno leta 1925 ni bilo nobenega socialistu v odboru našega društva. To omenjam zato, ker ravno v letu 1925 je bilo največ kričanja od "komunistov" da je treba "aručiti ovu socialpatriotičnu mašinu."

Glasovanje je končano in ker je bilo veliko agitacije med glasovanjem od strani nekega "bloka" in od "komunistov", kar je eno in isto in ker so "bloka-ri" kričali, da se njihovim pristajem godi krivica in da se jih je izključilo iz jednote zato, ker so komunisti in ker je eden od njih spadal k našemu društvu, si štejem v dolžnost, da pojasnim članstvu celo stvar, kakršna v resnici je.

Gotovo se spominjate, da je bil na waukeganški konvenciji ustanovljen nekak blok pod vodstvom nekega Chas. Novaka, alias Bartulovića, ali karkoli že. Ker ta blok ni imel uspeha na konvenciji, si je general tega bloka mislil, se bomo pripravili pa za bodočo konvencijo. Tako je ukazal svojim pristajem, da morajo zavzeti vsa društva v svoje roke. Izdelal je načrt, kako se bo prišlo do društva S. N. P. J. in v tem načrtu je bilo, da blokarji morajo imeti svoje seje, ki pa morajo biti pol-tajne in na teh sejah ali sestankih se imajo blokarji dogovoriti, kdo bo kandidiral v odbore društev S. N. P. J. To se je zgodilo. Naši blokarji so sklicali sestaneke, povabili so samo nekatero naše člane pismeno, da pridejo gotoví dan in uro na sestanek na gotovo mesto, kjer bodo razpravljali o neki inicijativi ter o drugih važnih rečeh, kakor tudi o volitvah bodočega društvenega odbora. Res, prišli so pozvani in nekaj nepozvanih. Joe Kraina je bil predsednik na tem sestanku. Razpravljali niso nič, samo neki nečlan je imel referat, v katerem je blatil društvene in glavne odborneke. Da se ni na tem blokarškem sestanku razpravljalo o ničemer, je pripisati skupini zvestih članov, kateri so se udeležili tistega shoda, da vidi-jo, kaj se dela zahrbtno in kdo sklicuje take, po pravih prepovedane sestanke. Kraina je sam priznal, da je on sam sklical šteti sestanek in na temelju njegovega priznanja je bil obtožen pri društvu. Kako je pa ta stvar jla naprej, to nam je že vsem jasno. Toda Kraina ni bil zato izključen, ker je baje komunist, ampak zato, ker je zahrbtno ruvarji proti društvu in brez vsakega razloga. Krainu se ni godila nobena krivica pri našem društvu in če bi se mu, bi se bil moral pritožiti na društveni seji, ki je edino pristojno mesto za vse pritožbe in obtožbe vseh članov brez izjeme.

Leto 1926 je bilo burno za naše društvo. Želja je nas vseh, da se kaj takega nikdar več ne pripeti. Toda povem pa, ako bo še v bodoče kdo ruvaril proti društvu in jednoti, da bomo postopali strogo po pravih S. N. P. J.

Pripomnim naj, da ruvarjenje blokašev je spet zbudilo stare člane, kateri so že mnogo naredili za našo jednoto in, danes so spet v prvih vrstah za večjo in boljšo Slovensko narodno podporo jednoto.

Toliko v pojasnilo, da bo članstvo S. N. P. J. znalo, da nismo tako grdi, kakor nas slikajo blokarji.

Pozdrav vsemu članstvu S. N. P. J. — Ludvig Spolyar, član društva št. 121 S. N. P. J.

Tekstilni baroni bi radi nategnili delavnik

Za žene in otroke bi radi zopet uvedli deset ur dela na dan. — Osemurni delavnik jim ni všeč!

Boston, Mass. — Tekstilni tovarnarji, ki izdelujejo različne blago iz bombaža, že zopet go-drnjajo. Zda jim ni več všeč postavno določeni osemurni delavnik za žene in otroke. Zakon določa, da delavke in otroci ne smejo delati več ko 48 ur v tednu.

Tovarnarji menijo, da bi morale delavke in otroci delati najmanj 64 ur v tednu, ali dvoje ur dnevno. V dosegu svoje želje se poslužujejo Arkwrightovega kluba. Skozi ta klub so poslali petico na državni senat. V tej prošnji rote in prošnje državni senat, da se jih naj usmili in napravi spremembo v delavnem času, ki je določen za delavke in otroke.

Takšen poskus je bil že enkrat poražen. Strokovno organizirani delavci so nastopili kot en moč proti podaljšanju delavnika za delavke in otroke. Ti tovarnarji se bojuje še leta in leta za podaljšanje delavnika, a ti tovarnarji tudi od leta do leta zgrade več tovarin v južnih državah.

VELIKA ARMADA ČISTI ZASNEŽENE ULICE.

Zadnji snežni vihar je dal Chicagu veliko dela. Tri tisoč ljudi odmetava sneg. — Tri osebe umrle valed viharja in mraza.

Chicago, 14. jan. — Več kot tri tisoč delavcev je zaposlenih pri čiščenju in odmetavanju snega iz čikaških ulic, ki je padel 12 palcev na debelo. Poleg tega pa je vihar napravil velike zamete, ki so ustavili vsa promet za več časa. Snežilo je skoro od zadnje nedelje naprenehoma do četrta zvečer pozno v noč.

Danes se izkopava Chicago iz snežnih zametov. Za šlo so se da že odkidane vse glavne ulice, da zamore vsaj za silo promet naprej. Živo srebro je padlo zadnje noč na več stopinj pod ničlo. Vremenski preroki napovedujejo kratek hud mraz. Veter je na odprtem dosegel hitrost 34 milj na uro.

Tri smrtne slučaje indirektno pripisujejo zadnjemu snežnemu viharju. Bilo pa je poleg tega tudi več težkih nesreč in poškodb.

Največ dela je dal snežni vihar v takozvanem loopu ali trgovskem središču mesta, ker niso mogli delavci odmetati in odvoziti snega valed velikega števila parkanih avtov ob straneh cest in bulvardov, ker niso mogli naprej.

Dva železniška delavca, ki sta snajila progo in nista pravčasno silajala prihajajoči vlak, sta bila na mestu ubita od drvečnega vlaka. Cestna železnica je imela veliko sitnosti in več vozov je obtičalo v zametih, dokler jim niso napravili pot.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Plin, ki je ukajal iz plinove eqvi, je zgodaj danes usmrtil tri osebe, očeta in dva sina na 1302 Dickenson cesti. Njih imena so, Frank, William in Stanley Kuszynsky, 65, 43 in 39 let stari.

Plin usmrtil očeta in dva sina. Chicago. — Pl

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Othello

(Konec drugega prizora v zadnjem dejanju. To se že izv...)

William Shakespeare: Othello. (Konec drugega prizora v zadnjem dejanju. To se že izv...)

Emilija: Pobalinstvo! Pobalinstvo! Pobalinstvo! Jazni se mi—jazni—slutim:—o poba...

Jago: Da, spametuj se, pojdi! Nočem. (Jago, kakor da jo hoče zabosti.)

Othello: Bodalo imam še drugo tukaj v sobi; Graziano: Besede vse so nič.

Lodovico: O, sklep krvavi! Graziano: Besede vse so nič. Othello (se zgardi na Desdemono): Poljubil sem te...

Pastor, ki ne veruje v božanstvo Krista. Chicago. — Rev. David Rhys Williams, pastor Tretje unitarijanske cerkve v Oak Parku, je zadnje nedelje dejal v cerkvi: "Človek se večkrat vpraša, če ni Krist končno le izmišljena oseba. Teologični Krist, ki je bil rojen iz device, vstal od smrti in se dvignil v nebesa, je vsekakor pravičilen. Tudi človeški Jezus ni morda nikoli živ..."

Sto dyaindvajsetletna starica umrla. Pamaona, Cal. — Včeraj je tukaj preminula 122 let stara žena Dona Petra Mora. Vse čas svojega nenavadno dolgega življenja je prebila v Kaliforniji. Zaposlužila dva brata, stara nad sto let, in veliko vrsto sorodnikov, od sinov in hčera pa do prapravnukov in vnukinj.

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki pisatelj Svatopluk Cech. — Poslovenil Stanko Svetina.

On sicer ni bil za to, da bi se ponovila železna devica in španska inkvizicija, ampak ko bi vsakega tatu obesili kratkoma, kot tedaj, na najbližje višlice, bi prihranila s tem država ogromne vsote pri vzdrževanju potepuhov, katerim se sedaj zidajo palače za denar poštenih ljudi.

Pisatelj te knjige prizna, da tudi njega prevzamejo romantične čarobnosti, kadarkoli obišče to zanimivo gostilno. Naj se ji že bližam od zadaj po starih grajskih stopnicah skozi vrata pri temnem Črnem stolpu, mimo glavne palače grajskega kneza in sivih stolpov znamenite cerkve svetega Jurija, ali spredaj po novih grajskih stopnicah, mimo starih plemenitaških palač in skozni novejši grajski portal Scamozzega: kadarkoli vstopim na tretji grajski dvor pred krasni kolos cerkve ki strmi kot kamenit gozd okrašenih stebrov in obokov proti nebu, vselej vstajajo iz vseh kotov sence tisoletne minulosti in polnijo mojo fantazijo z množino plesočih žalostnih in svetlopestrih prizorov. Iz mraka davnih časov stopi predme truma prvih krščanskih cerkev; vidim tajinstveni grič Žiži, kjer se je vil baje nekoč svet plamen sredi okoli stoječih žrtvenikov bogov; vidim tudi kameniti stol, na katerem so se obnavali davnj Premislavci v linate opanke svoje-ga praotca. Toda naenkrat zginejo ti obrazi in namesto njih se dviga pred menoj cerkev svetega Vida, sicer le njegov nedokončani kor, vendar se že krasno svetlikajoč v lesku svoje nove veličastnosti, in vanj stopa Karol v zlatem vladarskem ornatu, obdan od krasnega spremstva knezov in vitezov, pojavi se resna postava bethlehemskega pridigarja (Ivan Hus), ki smelo približa na cerkvena vrata svoj poziv k disputaciji o prodajanju odpustkov; tu nosi ponosno krasna kodrasta glava Jurija (Jurij Podjebradski) blestečo krono; tam koraka Vladislav poljski v polnem majestatu, in dvor se polni s tujezemskimi postavami v španskih plaščih ali v temnih haljah astrologov; in tam gredo svoje žalostno pot k Belemu stolpu belogorski mučenci, obdani od trum plačanih

vojakov — in naprej se vrsti pisana vrsta prizorov, veselih in žalostnih, krasnih in groznih...

Za hip se prebudim iz sanj minulosti in z dopadanjem gledam rastoče zidove nove cerkvene ladje, s katero dopolni naša doba sijajno delo Karla. A točna vikarska ulica me znova prestavi v preteklo čase. Spomnim se burnih prigodb, ki so za dob naboženikih bojev tolikrat rušile pokoj praških kanonikov, katerih kapiteljska obednica je stala brčkone tam, kjer te pozdravlja sedaj skromna Wuefiova gostilnica.

Cepprav ima to navadno nevisoko poslopje smerno novoveško zunanjo podobo, vendar, naj ustopim kadarkoli v njeno nepravilno predobico, vselej me prevzame čarobno čustvo preteklosti in čakam, da me pozdravi gospod Wuerfel v živopisnem, srednjeveškem kroju: a pestro čepico na glavi, v suknji z napihnjenimi, prerezanimi rokavi, v krilu, obšitem s kumino koščko, v tesnih hlačicah, od katerih je prva rumena, druga vijoličasta, v rdečih škornjih s polsosenjakima, navzgor zavihanima konicama, in da postavi predme namesto zmerne polliterake steklenice, ogromen glinast in poslikan bokal s čudno izrezanim pokrovcem.

In dalje, ko sedim v gostilniški lobi pri globoki votlini v zidu poleg okna, s katerega se vidi skozni oblok kritih stopnic doli na dvor, ograjen zadaj z debelim grajskim zidom, kjer gledati iz široke dolbine dve mali okni do bujno zelenega "Jelenovega jarka", kjer strmi na deano okrogla, slikana romantična Mihulka (ime stolpa): in ko se sklenim v temnem kotu nad steklenico hmeljevine, takrat končujem sanje o minulosti — in mi je, kot bi sedel pod gotakim oblokom kake srednjeveške krčme, in čakam, da se znajdem, ko odprem oči, v kakem minulemu stoletju...

Čitatelj mi gotovo odpusti, da govorim nekoliko dalje o sebi. Saj ve, s kako simpatijo se bavijo sploh vsi avtorji s svojo osebo. Je res nekaj posebnega, kako radi se pečajo s samim seboj in s kako pieteto se obnašajo proti svoji osebi. Ne govorim niti o liričnih pesnikih, ki se po pravilu posvete izključno le kultu svojega plemenitega in dragocenega Jaz; ne govorim o potopislih, katerim slušijo tuje pokrajine in narodi večidel le v slikovito štafazo njih zanimive osebnosti in imponirajo čitatelju pri vsakem koraku valed res gentelmanaške gotovosti in finese, čeravno so pogosto potopisli dosti komične figure za sopotnike in rojake, katere sami opisujejo le z zaničevalnim humorjem—in že ne pogrešamo predstavljanja avtorjevega niti v epični pesmi, niti v romanu, niti v noveli ali črtici, in kmalu pride čas, ko bodo tudi dramatični pisatelji uvrstili svojo lastno, hvaležno figuro med osebe v svojih proizvodih. Niti učeni pisatelji ne delajo drugače. Vsa pod črto svojih študij in monografij morajo spraviti "pisatelje teh vrstic", iz vsake strani odseva resnično spoštovanje, ki ga goje do "avtorja tega sestavka".

Toda, dosti refleksij; pristopimo k dejanju! II. V četrtek, dne 12. julija t. l. (navajam datum strogo, kajti v tem potopisu ima posebno vrednost) je šel gospod Brouček po daljši dobi zopet enkrat na Hradčane. "Na vikarki" je bilo ravno nekoliko gostov in brzo se je razvil splošni govor, ki mu je bila za predmet — kakor tu tako pogosto — romantična preteklost. Saj tu v grajskem obzidju se takorekoč lije in kljuje iz preteklosti. (Dalje prihajajte)

Naročniki POZOR! Znamenje (Dec. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družtveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL. Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Za mesto Chicago in Cincero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30. Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL. Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Gripa, požar v Pragi. Praga, 15. jan. — V Pragi se je pojavilo več kot 5000 slučajev gripe od zadnjega pondeljka. V pondeljek zvečer je pogorel starodavni zgodovinski grad Višehrad. Malone vsi prebivalci Prage so v mrzli noči stali zunaj in gledali požar, kakor se je na tisoče oseb prehladilo.

Slovenski trgovec bodeta rojakom zelo ustregli, ako bodeta imeli naklobase v zalogi. Pišite po ceno. Vse pisma in naročila pišite na: JOSEPH LESKOVAR 610—14th Street, Racine, Wis. Ali želite znati pravilno pisati štiti slovenske? Naroči si "Slovensko-anglško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjižarna matice S. N. P. J.

MATIJA SKENDER JAVNI NOTAR za Ameriko in stari kraj 1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4572 N. S. Pittsburg, Pa. Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, oporoke in vse druge v notarsko stroko spadajoče spise. Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledenče knjige: AMERIŠKI SLOVENCII—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00 Slovensko-Anglška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00 Zakon Biogenesije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga, iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50 Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50 Zajedelet—resnična povest in prava ilustracija doslej skrivnega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75 Jimmie Higgins—krajna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00 Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c "Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo...25c "Informator"—knjižica z vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane same...20c Pišite ponje na: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sbođe, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNILSKO DELO PRVE VESTI VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

PIŠITE PO INFORMACIJE NA NALOŽBO S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA